

Kleurrijke kunst voor een interessant en open geluid

Tekst
Beeld

Bureau Bax
Marjan Veltkamp (Efeu), Marc Bolsius (Waves), Ilco Kemmere (Turnball)

Efeu, Fields, kantoor Colliers Amsterdam, foto: Marjan Veltkamp

Kunstenares en designer Marjan Veltkamp maakt installaties die de akoestiek in een ruimte verbeteren. Door zelf te experimenteren en zich te laten adviseren door akoestisch experts, leerde ze de afgelopen twaalf jaar hoe ze geluidsgolven kan manipuleren met vilten objecten. Dit resulteerde in de productlijn 'Fields, the silence designed'. "Wat het extra interessant maakt, is dat mijn installaties een ruimte niet alleen akoestisch, maar ook visueel kunnen verbeteren."

Hoe is je interesse voor de combinatie kunst en akoestiek ontstaan?

"Ik ben begin jaren '80 aan de Academie voor Beeldende Vormgeving in Tilburg als kunstenaar opgeleid met textiel en fotografie als specialisatie. Daarna deed ik in Utrecht 3D Design aan de Hogeschool voor de Kunsten. Ik heb vervolgens van alles ontwikkeld: tafelkleden, beddengoed, tassen, spiegels. Ik heb hierbij verschillende materialen uitgeprobeerd, maar kwam steeds terug bij textiel. Ik werkte veel met vilt. Aanvankelijk maakte ik het zelf, later ging ik technisch vilt gebruiken. In 2008 kreeg ik de opdracht een object te ontwerpen dat mooi was om te zien en tegelijk de akoestiek in de directiekamer van een kantoor verbeterde. Ik heb dat toen heel intuïtief aangepakt. Gelukkig was het resultaat goed. Ik kreeg veel complimenten. De opdrachtgever was zeer tevreden en mijn interesse was gewekt. Hier moet meer uit te halen zijn, dacht ik. Ik heb een akoestisch expert gevraagd wat ik nou eigenlijk precies gedaan had waardoor het werkte en ben daarna verder gaan experimenteren. Ik deed diverse projecten waarbij ik ervaring opdeed en mijn materialen- en technische kennis steeds verder uitbreidde. Dit leidde in de loop der jaren tot de productlijn 'Fields, the silence designed'"

Hoe ziet de productlijn Fields eruit?

"Ik ontwerp objecten uit technisch vilt. Ik snij er vormen uit, die klap ik om en ik vouw ze: ik speel met vormen

en maak er ruimtelijke objecten van. Hierbij laat ik me inspireren door de natuur. De prototypes maak ik met de hand. Daarna zet ik ze in de computer. Bij een opdracht laat ik de vormen snijden door een bedrijf in de regio. Ook voor het assembleren huur ik mensen in. Soms ook stiksters als delen aan elkaar gestikt moeten worden of bijvoorbeeld een mooie rand of naad in het midden nodig is. Met de objecten maak ik een installatie die bijvoorbeeld voor een wand, aan een plafond of als afscheiding geplaatst kan worden. Zo'n installatie bereid ik voor in mijn atelier. Ik laat me hierbij adviseren door een constructeur. Hoe zorg ik voor genoeg stevigheid en hoe kan ik de installatie het beste bevestigen? Ik bouw de installatie vervolgens zelf in de betreffende ruimte verder op. Omdat de installatie uit losse elementen bestaat, zijn makkelijk aanpassingen te doen. Dat is essentieel want akoestiek of horen is net als kijken heel persoonlijk: de een heeft hele scherpe ogen, de ander heeft een bril nodig en daar zit nog van alles tussen. Daarom heb ik een modulair systeem ontwikkeld waarbij objecten vrij kunnen worden toegevoegd en weggehaald. Op deze manier kan ik echt maatwerk leveren."

Met wat voor vragen komen opdrachtgevers bij je?

"De vraag kan puur esthetisch zijn. Opdrachtgevers willen bijvoorbeeld hun kantoor, conferentieruimte of ontvangsthal met een kleurrijk kunstwerk sfeervoller maken. Of er is sprake van een akoestisch probleem waarvoor een mooie oplossing wordt gezocht. Veel problemen worden veroorzaakt door het gebruik van

Efeu, Fields, kantoor Colliers Amsterdam, foto: Marjan Veltkamp

harde materialen. Vroeger zag je veel meer vloerkleden, tafelkleden, dikke gordijnen, gestoffeerde meubelen, dan tegenwoordig. Alles is strak en vaak van hout. Dat is mooi, ik heb het zelf ook, maar het helpt niet voor de akoestiek. Als een opdrachtgever met een akoestisch probleem komt, vraag ik eerst om plattegronden en foto's. Die analyseer ik en bespreek ik met akoestisch expert Ben Kok. Ik vind het heel belangrijk om technisch door hem ondersteund te worden. Ik wil niet iets verkopen wat niet werkt. Ik licht opdrachtgevers ook altijd goed in over wat ze voor resultaat kunnen verwachten."

DOOR REFLECTERENDE WAND EN ABSORBERENDE OBJECTEN AF TE WISSELEN ONTSTAAT EEN KLEURRIJK PALLET AAN FREQUENTIES

Kan je een recent voorbeeld geven van een project?

"In het kantoor van vastgoedbeheerder Colliers heb ik in overleg met de interieurarchitecten Jasper Blüm en Iefke Machielsen een installatie geplaatst genaamd Efeu, wat klimop betekent. Het kantoor betreft een hele verdieping in de voormalige Citroëngarage aan het Olympisch Stadion in Amsterdam. Het plafond was al voorzien van akoestisch materiaal en de wanden deels ook, maar er was behoefte aan meer sfeer en de opdrachtgever vond mijn objecten mooi. De 48 meter lange installatie hangt deels los in de ruimte als een transparante scheiding; deels voor een kale wand

wat niet alleen meer sfeer geeft maar ook de akoestiek verbeterd; en deels voor een glazen pui waardoor er minder inkijk is en harde reflecties op het glas gedempt worden. Licht- en schaduweffecten zorgen bovendien voor meer diepte waardoor de ruimte visueel nog meer een geheel wordt."

Wat voor vilt gebruik je?

"Ik gebruik vilt dat voor honderd procent uit wol bestaat. Dat doe ik al sinds 2008 omdat wol als grondstof altijd aanwezig is en van nature mooi blijft. Wol is vuilafstotend en vochtregulerend. Wolvilt is wat duurder dan synthetische vilten, maar de duurzaamheid en kwaliteit vind ik erg belangrijk. Qua absorptievermogen is er geen verschil tussen wolvilt of synthetisch vilt. Vilt van zo'n 3 tot 5 mm dik absorbeert met name de hoge tonen, daarom gebruik ik in combinatie met het vilt ook Akoterm. Een synthetisch materiaal gemaakt van petflessen. Het is dikker, 2 tot 5 cm, en zorgt ervoor dat ook laagfrequente geluiden geabsorbeerd worden. Ik verlijm vilt en Akoterm niet, maar werk met drukkers zodat de materialen eventueel weer makkelijk te

Waves, Fields, vergaderruimte Bang & Olufsen Henri Tibosch, Den Bosch, foto: Marc Bolsius

Presentatie object Turnball, Fields, Milaan, foto: Ilco Kemmere

scheiden en herbruikbaar zijn. Ik pak het zo duurzaam mogelijk aan. Liever nog zou ik Akoterm vervangen door dikkere wolvilt, maar dat is helaas te kostbaar."

Wat is het verschil tussen een akoestisch paneel en een Fields-installatie?

"De ruimtelijke objecten van mijn installaties vormen samen met de achterliggende wand een soort dambord dat deels uit absorberende objecten en deels uit reflecterende wand bestaat. Omdat de installaties modulair zijn, kunnen de objecten verder uit elkaar of dichterbij bij elkaar geplaatst worden. Je kunt er als het ware mee componeren. Vergelijk het met een schilderij: hoe meer kleur hoe interessanter om naar te kijken. Geluidstechnisch is dat ook zo. Een egaal met panelen gedempte wand zorgt voor een dof effect. Door reflecterende wand en absorberende objecten af te wisselen ontstaat een kleurrijk pallet aan frequenties waardoor het geluid interessant en open is."

Wat doen jouw installaties met de beleving van de ruimte?

"Ze maken een ruimte akoestisch aangenamer en geven sfeer, maar kunnen een ruimte visueel ook verbeteren.

Zo heb ik voor een fysiotherapiepraktijk een installatie gemaakt voor aan het plafond. Dat plafond was erg laag, maar door de vorm en ophanging van de objecten ontstond een licht-schaduw effect dat juist voor meer dieptewerking zorgde. De ruimte oogde hierdoor een stuk minder laag en aangenamer. Ik vind dit een erg leuk aspect van mijn vak en denk dat dit ook voor interieurarchitecten interessant is. Daarnaast vind ik de samenwerking met interieurarchitecten heel inspirerend en leerzaam."

Kan jouw werk bijdragen aan de inrichting van de 1,5 meter maatschappij?

"Ja, dat kan zeker. In mijn collectie heb ik een flink aantal roomdividers. Ze zijn een prima oplossing voor de 1,5 meter maatschappij. Op een natuurlijke manier, zonder gebruik te maken van statisch acrylaat of perspex, kunnen hiermee ruimtes worden gecreëerd. Tegelijk wordt sfeer en beleving toegevoegd. Daar worden mensen blij van."

— MEER INFORMATIE
www.marjanveltkamp.nl